

MEMO

aan : Gemeente Gemert-Bakel
van : [REDACTED]
datum : 7-9-2021 en 11-10-2021

onderwerp : Beroep bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' Geneneind 16 Bakel inzake archeologie

Inleiding

In verband met het ingediende beroepsschrift op de Dubbelbestemming Waarde - Archeologie 4 en Waarde - Archeologie 5 in het bestemmingsplan 'Gemert-Bakel Buitengebied 2017' op de Geneneind 16 Bakel en de omliggende gronden (ten noordoosten van de huiskavel), heeft de gemeente Gemert-Bakel aan de ODZOB gevraagd om mee te denken in het beantwoorden hiervan.

Inhoud beroepsschrift

1. Er heeft geen onderzoek plaatsgevonden die de op het perceel liggende archeologische waarde rechtvaardigt. Het is niet duidelijk waarop de archeologische waarde gebaseerd is.
2. Op de betreffende percelen heeft grondverzet plaatsgevonden in het kader van de ruilverkaveling en onderzoeken in het kader van bewerkingsvergunningen hebben uitgewezen dat geen waarden meer aanwezig zijn.
3. Op het perceel Geneneind 16, kadastraal bekend als Bakel sectie u nummer 54, worden asperges geteeld. Voor de aspergeteelt is/ wordt de bodem tot grote diepte bewerkt. Deze bewerking lijkt nu in strijd met het bestemmingsplan.

Beantwoording beroepsschrift

1. In verband met de implementatie van het Europees verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed (het Verdrag van Valetta te Malta), werd op 1 september 2007 de Monumentenwet 1988 gewijzigd. Met de wijziging van de Monumentenwet 1988 werd wettelijk verankerd dat gemeenten bij de vaststelling van een bestemmingsplan rekening moeten houden met archeologische waarden in de bodem (artikelen 38, 39 en 40). Hieronder vallen zowel reeds bekende archeologisch waardevolle gebieden als gebieden waarvoor een (verhoogde) archeologische verwachting geldt.

Om invulling te geven aan deze wettelijke verplichting heeft de gemeente Gemert-Bakel in 2010 een beleidsplan archeologische monumentenzorg laten opstellen en een kaart met archeologische verwachtingen en waarden laten vervaardigen. Dit beleidsplan en de bijbehorende beleidskaart archeologie zijn door de gemeenteraad in 2010 vastgesteld en te raadplegen via:

<https://zoek.officiëlebekendmakingen.nl/gmb-2016-13736.html>

Op de archeologische verwachtingen en waardenkaart is de gemeente Gemert-Bakel verdeeld in gebieden van archeologische waarde, gebieden met een hoge archeologische verwachting, dorpskern, gebieden met een hoge, middelhoge en lage archeologische verwachting en gebieden zonder archeologische verwachting. Elke categorie heeft zijn eigen vrijstellingsgrenzen. De archeologische verwachtingen en waarden op de archeologische kaart zijn gebaseerd op een bureauonderzoek dat voor de hele gemeente is uitgevoerd. In de beoordeling van de archeologische waarden en verwachting zijn o.a. de ligging van historische kernen, de landschappelijke situatie en de reeds bekende vindplaatsen meegenomen, maar ook te verwachte verstoringen door ontgrondingen. In 2015 zijn het archeologiebeleid en de archeologische beleidskaart geactualiseerd. Het archeologiebeleid en de archeologische beleidskaart zijn sindsdien doorvertaald in bestemmingsplannen, zoals ook gebeurt is in dit bestemmingsplan buitengebied.

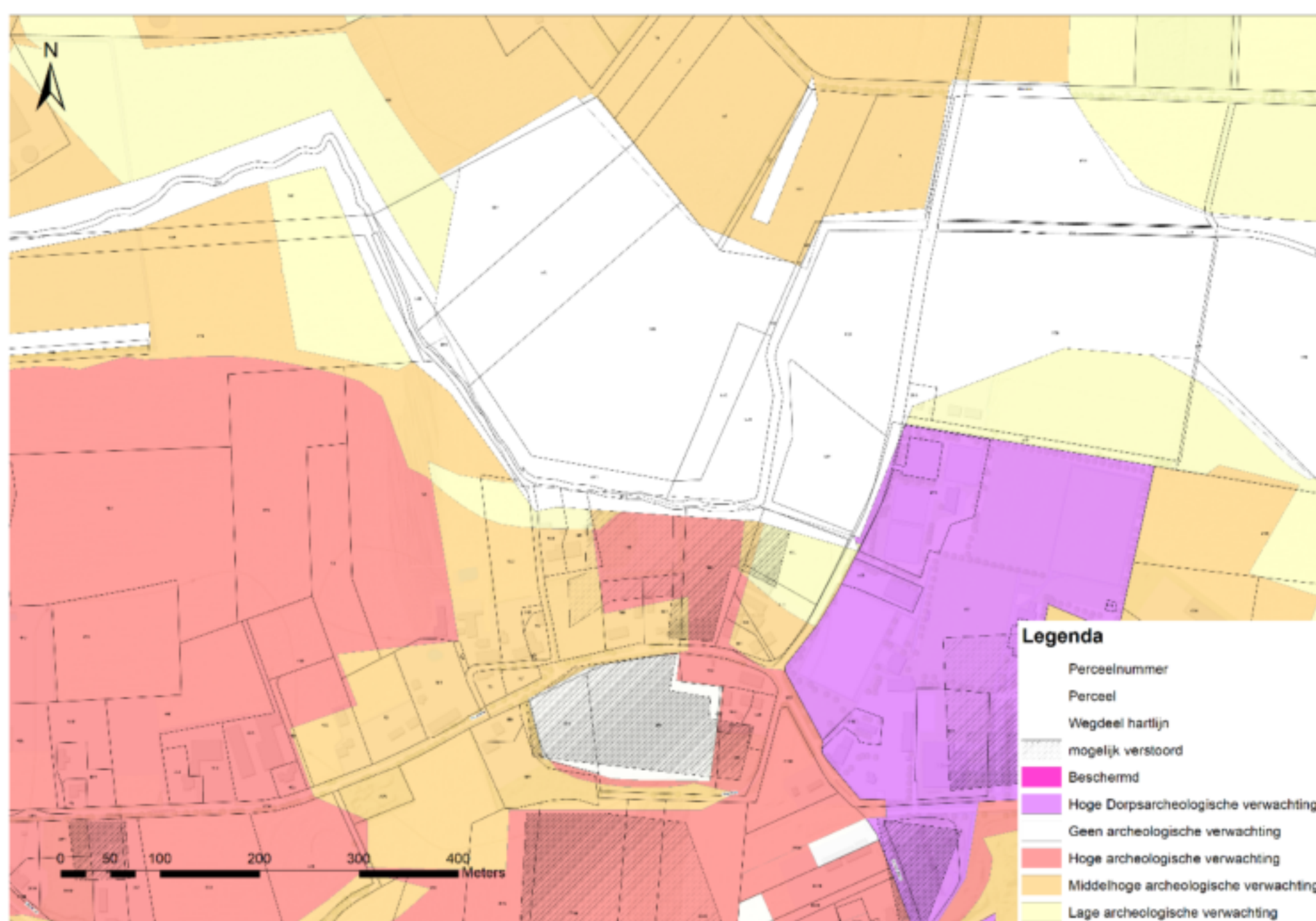
De gronden aangeduid met de dubbelbestemming archeologie 4, hebben deze dubbelbestemming vanwege de ligging in een zone met een hoge archeologische verwachting op de archeologische verwachtingen- en waardenkaart van de gemeente. De hoge archeologische verwachting berust op het feit dat hier een dekzandkop gelegen is. Dekzandkoppen waren in het verleden, vanwege de relatief hoge ligging, aantrekkelijke vestigingsplaatsen en hebben daarom een hoge archeologische verwachting voor het aantreffen van bewoning. Daarbij komt nog dat deze plek extra aantrekkelijk was voor bewoning vanwege de ten noorden aanwezige laagte. Belangrijk voor de archeologische verwachting is wel dat sprake is van een intacte dekzandbodem. Om de intactheid van de bodem te kunnen beoordelen is de hoogte op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) vergeleken met oude hoogtes (1961) en de geomorfologische kaart. Uit deze vergelijking blijkt dat de van oorsprong hoogst gelegen delen van het landschap verlaagd zijn met 20 tot wel 70 cm, de van oorsprong laag gelegen delen van het landschap zijn iets hoger gelegen dan in 1961. Het lijkt er op dat de percelen zijn geëgaliseerd. Wellicht ten tijde van de door de appellant genoemde ruilverkaveling. Het is mogelijk dat de onderliggende archeologische waarden hierdoor beschadigd zijn geraakt. Daarnaast blijkt uit luchtfoto's dat op perceel BKL02U54 (eigendom van appellant) al jarenlang asperges geteeld worden. Tegelijk hebben we hier in bodemkundig opzicht te maken met een zogenaamde hoge bruine enkeerdgrond. Dergelijke gronden zijn voornamelijk ontstaan in oude akkergebieden, doordat jaarlijks mest over de akker werd uitgestrooid en deze hierdoor steeds hoger kwam te liggen. Bij hoge bruine enkeerdgronden is de dikte van deze mestlaag/ humeuze laag zeker 50 cm dik, maar vaak hebben enkeerdgronden een dikte van meer dan 1 meter. Voor archeologie zijn deze gronden extra waardevol, omdat de archeologische waarden goed beschermd zijn vanwege de dikke enkeerdgrond. Bovenstaande is een reden om te adviseren de hoge archeologische verwachting en dus de dubbelbestemming Waarde - Archeologie 4 ter plaatse van het bedrijfsperceel te handhaven. Daarnaast heeft Geneneind een oude historische kern. Hoe oud deze kern precies is, is niet bekend, maar het gegeven dat deze kern op historische kaarten is ingetekend samen met de ligging naast historische akkers, maakt een hoge ouderdom aannemelijk. Verder zijn op een perceel aan de Neerstraat zeer veel archeologische vondsten gedaan uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd. De vondsten doen vermoeden dat hier een belangrijk persoon gewoond heeft.

2. Zoals hierboven beschreven is om de intactheid van de bodem te kunnen beoordelen de hoogte op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN) vergeleken met oude hoogtes (1961) en de geomorfologische kaart. Uit deze vergelijking blijkt dat de van oorsprong hoogst gelegen delen van het landschap inderdaad verlaagd zijn met 20 tot wel 70 cm, de van oorsprong laag gelegen delen van het landschap zijn iets hoger gelegen dan in 1961. Het lijkt er op dat de percelen zijn geëgaliseerd. Wellicht ten tijde van de door de appellant genoemde ruilverkaveling. Het is mogelijk dat de onderliggende archeologische waarden hierdoor beschadigd zijn geraakt. Tegelijk hebben we hier in bodemkundig opzicht te maken met een zogenaamde hoge bruine enkeerdgrond. Dergelijke gronden zijn voornamelijk ontstaan in oude akkergebieden, doordat jaarlijks mest over de akker werd uitgestrooid en deze hierdoor steeds hoger kwam te liggen. Bij hoge bruine enkeerdgronden is de dikte van deze mestlaag/ humeuze laag zeker 50 cm dik, maar vaak hebben enkeerdgronden een dikte van meer dan 1 meter.

Verder hebben rondom Geneneind 16 een aantal archeologische onderzoeken plaatsgevonden. Deze onderzoeken vonden voornamelijk plaats in verband met de herinrichting van de zone rondom de Esperloop. Deze onderzoeken tonen aan dat de bodemopbouw rondom de Esperloop op de onderzochte trajecten niet meer intact was. Dat kan ermee te maken hebben dat de bodem langs de Esperloop lager gelegen is en hier een minder dikke akkerlaag ligt dan op de hogere dekzandkoppen. Daarom zijn de resultaten van dit onderzoek, niet te extrapoleren naar de hoger gelegen delen van het landschap. De resultaten van de uitgevoerde onderzoeken zijn nog niet allemaal verwerkt op de in 2015 vastgestelde archeologische beleidskaart. In de kaart hieronder zijn ze aangeduid als gebieden zonder archeologische verwachting (witte gebieden). De witte gebieden hebben geen archeologische verwachting meer en van deze gebieden wordt geadviseerd de archeologische dubbelbestemming te verwijderen.

3. Uit bovenstaande blijkt dat eventueel in het gebied aanwezige archeologische vindplaatsen beschermd worden door een dikke enkeerdgrond. De dikte van deze enkeerdgrond / beschermende laag is onbekend. Daarom kan met een bureauonderzoek niet met zekerheid worden vastgesteld of de bodemopbouw /archeologische waarden in de omgeving van Geneneind 16 nog intact is. Om dit te kunnen vaststellen is een onderzoek naar de bodemopbouw ter plaatse in de vorm van een booronderzoek nodig.

Tegelijk is van perceel Geneneind 16, kadastraal bekend als Bakel sectie u nummer 54, bekend dat hier al jaren asperges worden geteeld. Voor de teelt van asperges is diepere bodembewerking nodig dan de 40 cm die nu in het bestemmingsplan mogelijk wordt gemaakt. Aangezien de bodem ter plaatse van dit perceel al jaren diep bewerkt wordt, lijkt het logisch om bodembewerking voor asperges toe te staan. Daarom het advies om bij appellant de diepte van de bodembewerking ten behoeve van de aspergeteelt op te vragen en de toegestane diepte in het bestemmingsplan voor dit perceel zodanig aan te passen dat de huidige bodembewerking kan worden voortgezet.

Bijgestelde archeologische verwachtingen en waardenkaart van de gemeente Gemert-Bakel